

Akwụkwọ Daniel - Nọmba Itoolu na Ise

Ikpughe Ihe Ọma-ama N'ime Ozi Mmadụ-ozị nke Abụọ

Jeff Pippenger

2024-02-28

N'akụkọ ihe mere eme nke mmegharị nke ma mmụọ ozi mbụ ma nke atọ, a pụrụ ịchịkọta ozi ahụ n'ozị mmụọ ozi nke abụọ.

Mmụọ-ozị ọzọ soro ya, na-asị, Babilon adaala, adaala, obodo ukwu ahụ, n'ihì na o mere ka mba niile ñụọ mmanya nke iwe nke ịkwa iko ya. Mkpughe 14:8.

Mmụọ-ozị nke abụọ na-akọwapụta itinye amụma n'orụ ugboro atọ, maka ndị chorọ ihụ. Mmụọ-ozị nke abụọ na-eweta ozi amụma, ma ozi ahụ bụ na Babilon adaala ugboro abụọ. Ọ na-akọwa Babilon dịka “obodo ukwu” ahụ nke a kọwara n'isi nke iri na asaa na nke iri na asatọ dịka Babilon nke Oge A. Babilon nke Oge A adaala ugboro abụọ, ma ọdịda ya sitere n'ihì na o mere ka mba niile “ñụọ mmanya nke iwe nke ịkwa iko ya.” E mezuru ịkwa iko ya na ndị eze nke ụwa. Mmekorita ahụ kwere ka o jiri ike nke ndị eze ndị ya na ha kwara iko mee ka “iwe” ya pụta ihè, nke bụ mkpagbu ọ na-ewetara ndị Chineke kwesị ntụkwasi obi.

Mmanya bụ ozizi, ozizi ahụkwa nke ọ na-eduga mba nile ka ha ñụọ bụ ozizi ụgha nke na-ekwu na ife anyanwụ ga-eweta udo. Mba nile na-anabata “akara” nke ikike ya, nke bụ ife anyanwụ, dịka a na-anọchi anya ya n'ofufe ụbọchị Uka. Nnabata nke mba nile nke “akara” ahụ bụ site n'ike nke United States ka e si eweta ya, ma a na-eme ya n'oge agha na-arịwanye elu nke Ahụhụ nke atọ nke Islam na-eweta n'elu ụwa a. Mba ndị ahụ na-anabata “mmanya” nke ọnụma ya, dabere n'okwukwe nkwa nke “udo na nchekwa.”

“Ugbu a, ọ sitere ebee bịa okwu a nke m kwuputara na a ga-iji ebili-mmiri ukwu sachapụ New York? Nke a abughị ihe m kwuru mgbe ọ bụla. Ekwuwo m, dịka m lere nnukwu ụlọ ndị ahụ a na-ewu n'ebe ahụ, ala n'elu ala, anya, sị, ‘Lee ihe nkiri dī egwu ga-eme mgbe Onyenwe anyị ga-ebili ima jijiji ụwa nke ukwu! Mgbe ahụ ka a ga-emezu okwu ndị dī na Mkpughe 18:1–3.’ Isi nke iri na asatọ dum nke Mkpughe bụ ịdọ aka ná ntị banyere ihe na-abia n'elu ụwa. Ma enweghị m ihè pụrụ iche banyere ihe na-abia n'elu New York, naanị na amaara m na otu ụbọchị, a ga-akwatu nnukwu ụlọ ndị dī n'ebe ahụ site n'itugharị na ntughari nke ike Chineke. Site n'ihè e nyere m, amaara m na mbibi dī n'ụwa. Otu okwu sitere n'ọnụ Onyenwe anyị, otu mmetụ nke ike ya dī ukwu, ụlọ ndị a dī arọ nke ukwu ga-ada. Ihe nkiri ga-eme nke egwu ha kariri ihe anyị pụrụ iche n'echiche.” Review and Herald, July 5, 1906.

E kwughachiri ozi nke mmụọ ozi nke abụọ na Septemba 11, 2001, mgbe a tudara nnukwu ụlọ ndị dī n'Obodo New York n'ala site n'imetụ aka Chineke.

“Onye amụma ahụ sirị, ‘Ahurū m mmụọ-ozị ọzọ ka o si n'eluigwe rịdata, nwee ike dī ukwu; e wee mee ka ebube ya nye ụwa ihè. O wee tiri mkpu n'olu ike, sị, Babilon ukwu ahụ adawo, adawo, ọ ghọwokwa ebe obibi ndị mmụọ ọjọ’ (Mkpughe 18:1, 2). Nke a bụ otu ozi ahụ nke e nyere site n'aka mmụọ-ozị nke abụọ. Babilon adawo, ‘n'ihì na o mere mba niile ka ha ñụọ

mmanya nke iwe nke ikwa iko ya' (Mkpughe 14:8). Gini bu mmanya ahụ?—Ozizi ugha ya. O nyela uwa ubochi izu ike ugha n'onodu ubochi izu ike nke iwu nke anọ, ma kwughachi ugha ahụ Setan buru uzọ gwa Iv n'Ide—na mkpuru obi anaghi anwu anwu n'uzo nkiti. Otutu njehie ndi ozo yiri nke a ka o gbasara ebe nile, 'na-akuzi iwu mmadu dika ozizi' (Matiu 15:9).

“Mgbe Jisosh malitere ozi oha ya, O sachapuru Ulo Nso ahụ puo n'ime mmeto aru-iso-chi ya. N'etiti omume ikpezu nke ozi ya bu nsachapu nke abuo nke Ulo Nso ahụ. Otu a kwa, n'oru ikpezu a na-aru iji doo uwa aka na nti, a na-akpoku uka di iche iche ugboro abuo puru iche. Ozi nke mmuo ozi nke abuo bu, 'Babilon adaala, adaala, obodo ukwu ahụ, n'ihu na o meela ka mba niile nuo mmanya nke iwe nke ikwa iko ya' (Mkpughe 14:8). Ma n'oke mkpu nke ozi nke mmuo ozi nke ato, a na-anu olu sitere n'eluigwe na-asi, 'Putanu n'ime ya, ndi nke m, ka unu ghara iketa okè na mmehie ya, ka unu ghara anata ihe otiti ya. N'ihu na mmehie ya eruola ruo n'eluigwe, Chineke echetakwala ajo omume ya' (Mkpughe 18:4, 5).” Selected Messages, book 2, 118.

N'agbata Septemba 11, 2001, na iwu Sonde nke na-abia n'oge na-adighi anya na United States, amaokwu ato mbu nke Mkpughe iri na asato na-emezu, n'ihu na o bu n'iwu Sonde ahụ ka oku ipu na Babilon na-amalite.

“Mkpughe 18 na-atu aka n'oge ahụ mgbe, n'ihu iju ido aka na nti okpukpu ato nke Mkpughe 14:6–12, nzuko uka ga-eruola n'ozuzu oke onodu ahụ mmuo ozi nke abuo buru amuma ya, a ga-akpoku ndi nke Chineke ka no n'ime Babilon ka ha kewapu onwe ha n'otu ha si enwekorita ya. Ozi a bu nke ikpezu a ga-enye uwa mgbe o bua; o ga-aruzu kwa oru ya. Mgbe ndi ahụ 'ekweghi eziokwu, kama ha nwere obi utu n'ajo omume' (2 Ndi Tesalonika 2:12), a ga-ahapu ha ka ha nata aghughu siri ike ma kwere ugha, mgbe ahụ ihè nke eziokwu ga-enwu n'ahụ ndi niile obi ha meghere ime ya, umu nke Onyenwe anyi niile foduru n'ime Babilon ga-anukwa olu ahụ: 'Si na ya puta, ndi m' (Mkpughe 18:4).” The Great Controversy, 389, 390.

N'iwu Sonde nke na-abia n'oge na-adighi anya, ndi bubu ndi nke ogbugba ndu ga-anata aghughu siri ike. Site na Septemba 11, 2001, ruo mgbe a ga-awupu aghughu ahụ siri ike n'iwu Sonde, a na-emeghari ozi nke mmuo-ozu nke abuo, ma iju ya na-anochi anya iju “ido aka na nti okpukpu ato nke Mkpughe iri na anọ, amaokwu isii ruo iri na abuo.” N'echiche a, a na-anochi anya ndi mmuo-ozu ato site n'ozu nke mmuo-ozu nke abuo. Ozi nke mmuo-ozu nke abuo bu, Babilon adawo, adawo, a na-etinyekwa ozi nke mmuo-ozu nke abuo n'etiti ozi nke mbu na nke ato.

Nkwuputa nke olu mbu ahụ di na Mkpughe isi nke iri na asato, bu nkwughachi nke ozi nke mmuo ozi nke abuo, ma o na-anochi anya iju ozi ndi mmuo ozi ato niile nke Mkpughe iri na anọ. Ozi nke mmuo ozi nke abuo na-anochi anya ozi ato ahụ niile, o nwekwara akara nke Alfa na Omega, n'ihu na a kpasara ya n'akuko ihe mere eme nke mmeghari nke mmuo ozi mbu, ma e mesia a ga-akposakwa ya ozo n'ime mmeghari nke mmuo ozi nke ato. Ozi ahụ na-egosi na Babilon adaala ugboro abuo, ma n'echiche amuma a, o na-akowaputa “ngwa ugboro ato nke amuma.”

Ugboro abuo mbu Babilon dara, dika e sere ya n'oninyo site na Bebel na Babilon, na-anochi anya odida ikpezu nke Babilon nke oge a. Mkwuputa ugboro abuo banyere odida Babilon ka e ji ozi mbu na ozi ikpezu nke ndi mmuo ozi ato kee okè ya. Nhazi nke ndi mmuo ozi ato ahụ nwere akara nke Alfa na Omega, n'ihu na a kwara ozi mbu ahụ dika “ozu-oma ebighi ebi,” nke n'uzo

nkowa ya putara na o bu ozi-oma nke mgbe ebighi ebi, ma o bu otu ozi-oma ahụ maka oge niile. Ozi nke mmuo ozi nke ato bu ozi-oma ahụ nke na-adọ aka ná ntị megide inara akara nke anụ ohiya ahụ, ya mere ozi mbụ na ozi nke ato, nke bu ozi mbụ na ozi ikpeazu, bu otu ozi ahụ, n'ihi na ha abuo bu ozi-oma.

Alfa na Omega debere akara aka Ya nke "Eziokwu" n'elu ozi ato ahụ, n'ihi na okwu Hibru a sughariri dika "eziokwu" ka Onye Okàasusu Di Ebube ahụ kere site n'ijikota mkpuredemede mbụ, nke iri na ato, na nke ikpeazu nke mkpuredemede Hibru. "Iri na ato" dika ihe nochianya na-anochi anya nupuisi, o bukwa n' ozi nke abuo ka a na-akowaputa nupuisi Babilon, dika ozizi ugha ya na ikwa iko ya si nochite anya ya. Dika e kwuwori, ozi nke abuo nwekwara akara aka Alfa na Omega, n'ihi na ozi ahụ e kwusara n'akuko ihe mere eme ndi Millerite iji kposaa mmeghe nke ikpe, ka a na-ekwughachi n'ime mmeghari nke mmuo ozi nke ato iji kowaa mmechi nke ikpe.

Odida Bebel n'akwukwo Jenesis isi nke iri na otu, bu ntuka mbu banyere odida Babilon, ma ama nke nupuisi ike Nimrod nwere akara njirimara nke ozi mmuo ozi mbu. Di ka e gosiri n'isiokwu ndi gara aga, ozi ato niile nke ndi mmuo ozi ato dikwa n'ime ozi mmuo ozi mbu. N' ozi mmuo ozi mbu, okwu a, "tupu Chineke egwu," na-anochi anya ozi mbu, ma okwu a, "nyenu Ya otuto," na-anochi anya ozi mmuo ozi nke abuo. A na-ahụ ozi nke ato n'ime nke mbu, mgbe o na-ekwuputa na "oge ikpe Ya eruola."

N'odida Nimrod, nke bu odida mbu nke Babilon, a na-akowaputakwa nzokwu ato nke ndi mmuo ozi ato. A na-anochi ya anya site n'okwu a, "gaa na."

Uwa nile kwa bu nke otu asusu, na nke otu olu okwu. O wee ruo, ka ha na-eme njem site n'owuwa anyanwu, na ha huru ala di larii n'ala Shaina; ha wee biri n'ebe ahụ. Ha wee si ibe ha, Bianu, ka anyi kpuo brik, suokwa ha nke oma n'oku. Ha nwekwara brik kama nkume, ma uru-oku ka ha jiri bururu ha ngwa nkedo. Ha wee si, Bianu, ka anyi wuo onwe anyi obodo na ulu elu, nke isi ya ga-eru n'eluigwe; ka anyi meekwa onwe anyi aha, ka a ghara ikpasa anyi n'elu uwa nile. Jehova wee ridata ihu obodo ahụ na ulu elu ahụ, nke umu mmadu no na-ewu. Jehova wee si, Lee, ndi a bu otu, ha niile nwekwara otu asusu; nke a kwa bu ihe ha malitere ime: ma ugbu a, o dighi ihe obula ha chere ime ga-egbochi ha. Bianu, ka Anyi ridata, gbagwojuekwa asusu ha n'ebe ahụ, ka ha ghara ighota olu okwu ibe ha. Ya mere Jehova si n'ebe ahụ kposaa ha n'elu uwa nile: ha wee kwusi iwu obodo ahụ. N'ihi nke a ka a na-akpo aha ya Bebel; n'ihi na n'ebe ahụ ka Jehova gbagwojuru asusu uwa nile, ma site n'ebe ahụ ka Jehova kposaa ha n'elu uwa nile. Jenesis 11:1-9.

Nda mbu nke Babilon, nke e gosiputara dika Bebel, ka e si egosiputa na "bianu," ugoro ato. A na-anochi anya ndi mmuo ozi ato ahụ niile n'ime mmuo ozi mbu ahụ. Daniel isi nke mbu na-anochikwa anya ozi nke mmuo ozi mbu ahụ, ma dika e gosiputara na mbu n'ime akuko ndi a, a huru usoro ule nke nzokwu ato nke ozi oma ebighi ebi n'nzokwu nke mbu, mgbe Daniel juru iri nri Babilon, kama o horo inye Chineke otuto. Ule mbu ya bu ule nke mmuo ozi mbu ahụ nke ridatara n'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite n'August 11, 1840, ya na obere akwukwo, nke e nyere Jon iwu ka o rie.

E mechara enye ya ule a na-ahụ anya nke ụbọchị iri, nke gosiri ọdịiche dị n'etiti ndị riri nri Babilon, na ndị, dika Daniel, hooro iri mkpuru nri. Ule nke abuo ahụ muputara otu mmadu abuo, di nnoo ka o dikwa mgbe mmuo ozi nke abuo biarutere n'afọ 1844. Ule nke abuo ahụ sochiri ule ahụ n'ogwugwu afọ ato, ebe Nebukadneza gosiputara ikpe ya, dika e sere ya n'onyinyo site n'ibiarute nke mmuo ozi nke ato n'October 22, 1844.

Mgbe iju-mmiri ahụ gachara, e nyere Noa iwu ka o wuo ebe ichuajà, ma mgbe o na-eme nke a, e kwesighi ka o bee maobu dozie nkume ndi o ji aru ya, ma o kwesighikwa iji aja-nrapado ruo ebe ichuajà ya. Nimirod onye nnupuisi jiri brik na aja-nrapado, na-eme ihe ugha yiri ebe ichuajà nke mmekorita ogbugba-ndu ahụ nke e nyere ntuziaka ka ndi ga-eme ka uwa juputa ozo jiri ya. "Ka anyi" mbu n'akaebe Nimirod na-anochi anya "ogbugba-ndu nke onwu" nke e guzobere n'inupuru ozi mbu isi. "Ka anyi" nke abuo na-anochi anya iwu ulo elu (Uka) na obodo (Alaeze). "Ka anyi" nke abuo n'akaebe Nimirod bu njikota nke Uka na Ala, nke bu ikwa iko nke ozi mmuo ozi nke abuo. "Ka anyi" nke ato na-anochi anya ikpe nke igbasa ndi mmadu na igbagwoju asusu ahụ.

Odida mbu nke Babilon bu ihe nnochianya nke ozi mmuo ozi mbu, ma odida nke abuo nke Babilon n'ime ngosiputa abuo ahụ nke na-eguzobe ihe mejuputara odida Babilon nke oge a, bu ihe nnochianya nke ozi mmuo ozi nke abuo. Nke a di otu a n'ih na odida Babilon dika e deoro ya n'akwukwo Daniel na-anochi anya mmalite na ogwugwu, dika kwa ozi mmuo ozi nke abuo nke a na-ekwusa na mmalite na ogwugwu nke Adventizim. Nwanneanyi White kpomkwem gosiri na ikpe e kpbiri megide Belshaza bu nke e jirila ikpe e kpbiri megide Nebukadneza mee ihe nnochianya ya.

"Nye onye-isi ikpezu nke Babilon, di ka e gosiri n'onyinyo nye onye mbu ya, ka ikpe nke Onye Nche nke eluigwe bira: 'Eze, ... a gwala gi ya; alaeze-eze ahụ esipula n'aka gi.' Daniel 4:31." Prophets and Kings, 533.

Odida nke ugboro nke abuo nke Babilon nwere akara nke Alfa na Omega, dikwa ka ozi nke mmuo ozi nke abuo si nwee ya. A na-anochi akara ahụ anya site n'odida nke eze mbu na nke ikpezu nke Babilon. A na-anochi ikpe na odida Nebukadneza anya dika "oge asaa," nke bu ntuka nye "oge asaa" nke Levitikos iri abuo na isii; "igbasa" ahụ n'ikpe na odida Nimirod bukwa ntuka nye "oge asaa" nke Levitikos iri abuo na isii. A na-anochi ikpe na odida Belshaza anya site n'akwukwo ozi ndi na-enwu oku nke ngukota ha bu puku abuo nari ise na iri abuo, nke na-egosikwa ntuka nye "oge asaa" nke Levitikos iri abuo na isii.

A na-eguzobe "oru amuma nke ugboro ato" site n'aka ndi akaebe abuo mbu, ndi na-amata ma na-eguzobe agwa nke mmezu nke ato na nke ikpezu. Site n'odida ato nke Babilon, ozi ahụ n'onwe ya nke na-amata odida Babilon, na-amatakwa ukuru nke e ji wulite oru amuma nke ugboro ato. Odida abuo mbu nke Babilon na-amata agwa amuma nke odida nke ato na nke ikpezu.

A na-emeghari akuko ihe mere eme nke ndi Milerait kpomkwem n'akwukwo ozi o bua n'akuko ihe mere eme nke Future for America. N'akuko ihe mere eme nke ndi Milerait, nchikota nke iwu ndi William Miller bira imara nke oma ma jiri wuo nhazi eziokwu nke o jiri kuziere ozi nke mmuo ozi mbu, bu akara-uzo nke akuko ihe mere eme ahụ. "Ngwa ugboro ato nke amuma" bu otu

n’ime iwu ndi a chikotara n’ubochi ikpezụ ndi a iji wuo nhazi eziokwu nke a na-achoputa ozi nke mmuḡo ozi nke atḡ n’ime ya.

Ngosiputa atḡ nke Rom, jikotara onu na ngosiputa atḡ nke odida Babilon, nwere mmekorita chiri anya, ma ha nwekwara odjiche. Akwala iko Taja, maḡbu Babilon, nke ya na ndi eze nke uwa na-akwa iko, bu otu anu ahụ na ha, ma o na-achi ndi eze ahụ dika Jezebel siri chia eze Ehab. Rom nke oge a bu anu ohia ahụ nke Mkpughe iri na asaa nke akwuna Babilon nke oge a na-agba n’elu ya ma na-achikwa ya.

Anyi ga-aga n’ihu n’omumu a n’isiokwu na-esonu.

“Mgbe ahụ, e wepuru anya m n’ebube ahụ, a kporokwa m ka m lee ndi foduruḡu no n’uwa. Muḡo-ozu ahụ siri ha, ‘Unu ga-ezere oria asaa ikpezụ ahụ? Unu ga-aga n’ebube ma nwee onu n’ihe nile Chineke kwadebere maka ndi huru Ya n’anya na ndi di njikere ita ahuhu n’ihi Ya? O buru otu a, unu aghaghi inwu ka unu wee di ndu. Kwadonu onwe unu, kwadonu onwe unu, kwadonu onwe unu. Unu aghaghi inwe nkwadebe ka ukwu karija nke unu nwere ugbo a, n’ihi na ubochi Onyenwe anyi na-abia, di obi ojoo ma n’iwe ma n’oke iwe, ime ka ala ahụ buru ohoro ma ibibi ndi mmehie di n’ime ya. Chuonu ihe nile aja nye Chineke. Tukwasinu ihe nile n’elu ebe-ichu-aja Ya—onwe unu, akunuba unu, na ihe nile, aja di ndu. Ihe nile ga-adi mkpa iji banye n’ebube. Kpokotanu maka onwe unu aku n’eluigwe, ebe onye ohi o bua na-apughi ibiaru nso ma o bu ebe nchara na-apughi imebi. Unu aghaghi ibu ndi so n’ita ahuhu nke Kraist ebe a ma o buru na unu chororo isoro Ya kerita ebube Ya n’odinihu.”

“Eluigwe ga-adi onu ala nke ukwu, ma o buru na anyi enweta ya site n’ahuhu. Anyi aghaghi igonari onwe anyi n’uzo niile, nwuḡo n’ebe onwe anyi no kwa ubochi, kwe ka naani Jisos puta ihu, ma debe ebube Ya n’ihu anyi mgbe niile. Ahuru m na ndi nke n’oge na-adibeghi anya nakweere eziokwu ahụ ga-amata ihe o bu ita ahuhu n’ihi Kraist, na ha ga-enwe ule ndi ha ga-agafe nke ga-adi nkḡ ma na-egbu mgbu, ka e wee mee ka ha di ocha ma kwadebe ha site n’ahuhu ka ha nata akara nke Chineke di ndu, gafee oge nsogbu ahụ, hu Eze ahụ n’ima mma Ya, ma biri n’ihu Chineke na n’ihu ndi mmuḡo ozi di ocha, ndi nsḡ.”

“Mgbe m huru ihe anyi ga-abu ka anyi wee keta otuto, ma emesia hukwa otu Jisos tara ahuhu nke ukwu iji nwetaara anyi ihe nketa bara uba di otu a, ekpe ekpere m ka e mee anyi baptizim n’ime ahuhu nile nke Kraist, ka anyi ghara ila azu n’ihu onwunwa, kama ka anyi were ndidi na onu buru ha, ebe anyi maara ihe Jisos tara ahuhu ka e wee mee anyi ndi bara uba site n’ogbenye na ahuhu Ya. Mmuḡo-ozu ahụ siri, ‘Gonari onwe unu; unu aghaghi iga ngwa ngwa.’ Ufodu n’ime anyi enweela oge iji nweta eziokwu ahụ na iga n’ihu nzokwu site n’nzokwu, nzokwu o bua anyi mere emekwala ka anyi nwee ike iji mee nke na-esote. Ma ugbo a oge foduru nta ka o gwu, ihe anyi mutara n’ime otutu afo, ha ga-amuta ya n’ime onwa ole na ole. Ha ga-enwekwa otutu ihe ha ga-amugharia ma otutukwa ihe ha ga-amu ozḡ. Ndi na-agaghi anabata akara anu ohia ahụ na onyinyo ya mgbe iwu ahụ ga-aputa, aghaghi inwe mkpebi ugbo a ikwu, Mba, anyi agaghi elekota uloru anu ohia ahụ.” Early Writings, 67.